ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΤΟΥ ΦΡΕΙΔΕΡ. ΜΠΟΥΤΕ

ΣΑΝ Η ΚΑΡΔΙΑ ΧΤΥΠΑ...

ΥΧΤΩΝΕ, ὅταν ὁ Ὀλιβιὲ Βωντραὶ κατέβηκε ἀπὸ τὸ τραῖνο στὸν μικρὸ σιδηροδρομικὸ σταθμό, κρατῶντας στὸ χέρι τὴ βαλίτσα του.

—Εἶσθε ὁ κύριος ποὺ περιμένω μήπως ; τὸν ρώτησε ἕνας σωφέρ. Εἶσθε ὁ οἰκοδιδάσκαλος τῆς κυρίας Λερζάκ ;

Ὁ Ὀλιβιὲ ἔκανε ἕνα νεῦμα καταφατικὸ καὶ ὁ σωφὲρ τοῦ ἄνοιξε τὴν πόρτα ἑνὸς κομψοῦ αὐτοκινήτου, τὸ ὁποῖο ξεκίνησε ἀμέσως. Στὸ δρομο, ὁ Ὀλιβιὲ προσπαθοῦσε νὰ πνίξη τὴ συνηθισμένη δειλία του, μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ κάνη ὅσο τὸ δυνατὸν καλύτερη ἐντύπωσι ἐκεῖ ποὺ πήγαινε.

Τὸ αὐτοκίνητο πέρασε τώρα ἀπὸ μιὰ πόρτα μὲ κάγγελα, διέσχισε ἕναν ὑπέροχο κῆπο καὶ σταμάτησε. Ὁ Ὀλιβιὲ κατέβηκε κ' ἕνας ὑπηρέτης τὸν ὡδήγησε σ' ἕνα ὡραῖο σαλόνι. Ἐκεῖ ὁ νέος προσπάθησε νὰ πνίξη τὴν ταραχή του καὶ νὰ πάρη μιὰ σοβαρὴ ἐμφάνισι.

Ὕστερα ἀπὸ λίγα λεπτὰ παρουσιάστηκε μπρός του ἡ κυρία Λερζάκ. Ἦταν μιὰ ὡραία κυρία μὲ ἐπιθελητικὸ παρουσιαστικό, μὲ ξανθὰ μαλλιὰ καὶ μὲ μαῦρα μάτια, τὰ ὁποῖα εἶχαν καρφωθεῖ ἐπιμόνως ἐπάνω του. Ὁ Ὀλιβιὲ φοβήθηκε μήπως τῆς φανῆ ὑπερβολικὰ συνεσταλμένος, φοβήθηκε μήπως ἡ κυρία παρατηροῦσε ὅτι τὸ κουστούμι του εἶχε πάψει ἀπὸ πολὺ καιρὸ νὰ εἶνε καινούργιο καὶ τὴν ἄκουσε κάτωσ συγχυσμένος, ὅταν τοῦ εἶπε :

—Θὰ ἀναλάβετε τὴν ἐκπαίδευσι τῶν δυὸ ἀγοριῶν μου. Ὁ Ραϋμόνδος εἶνε δώδεκα καὶ ὁ Ροδόλφος δέκα χρόνων. Ὁ πατέρας τους, ὁ ὁποῖος πέθανε ἐδῶ καὶ τρία χρόνια, εἶχε ἀσχοληθεῖ μονάχος του μὲ τὴ διδασκαλία τους, ἀπὸ τότε ὅμως τὰ μαθήματα ποὺ τοὺς ἔκανε ἕνας γηραιὸς δάσκαλος τῆς κωμοπόλεως, δὲν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα. Ὑποθέτω, ὅτι μὲ τὸ ζῆλο σας, τὰ παιδιά μου θὰ κερδίσουν καὶ πάλι τὸν καιρὸ ποὺ ἔχασαν. Ἐκτὸς αὐτοῦ, θὰ σᾶς παρακαλοῦσα νὰ δώσετε μερικὰ μαθήματα φιλολογίας στὴν κόρη μου, τὴ Βεατρίκη, ἡ ὁποία εἶνε δέκα πέντε χρόνων. Θὰ ἔχετε ἐπίσης τὴν καλοσύνη, ὅταν θὰ σᾶς μένη καιρός, νὰ τῆς κάνετε καὶ λίγη διδασκαλία πιάνου, γιατὶ ἔχω τὴν πληροφορία, ὅτι ξέρετε καλὴ μουσική.

Μιλοῦσε ἀργὰ καὶ ἥσυχα. Τοῦ ὥρισε ἕνα πολὺ ἱκανοποιητικὸ μισθὸ καὶ κατέληξε μὲ τὰ ἑξῆς λόγια :

—Ἐλπίζω ὅτι ὁ ζῆλος ποὺ θὰ ἐπιδείξετε, θὰ καλύψη τὸ μικρὸ ἐλάττωμα τῆς ἡλικίας σας, γιατὶ βλέπω ὅτι εἴσαστε πολὺ νέος. Ποιὰ εἶνε ἡ ἡλικία σας ;

—Εἴκοσι πέντε χρόνων, κυρία, ἀπάντησε ὁ Ὀλιβιὲ καὶ κοκκίνισε, γιατὶ ἤξερε πὼς δὲν φαινόταν παρατάνω ἀπὸ εἴκοσι χρόνων.

Μὰ ἡ κυρία Λερζὰκ δὲν εἶπε τίποτε. Τοῦ παρουσίασε τὰ δυὸ ὄμορφα καὶ γελαστὰ ἀγοράκια της καὶ λίγο ἀργότερα ἤρθε καὶ ἡ Βεατρίκη, ἕνα ἀδύνατο κοριτσάκι, τὸ ὁποῖο ἔμοιαζε τῆς μητέρας του, γιατὶ εἶχε τὰ ἴδια ξανθὰ μαλλιὰ καὶ τὰ ἴδια μαῦρα μάτια.

Ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, ὁ γηραιὸς ὑπηρέτης ὡδήγησε τὸν Ὀλιβιὲ στὸ διαμέρισμα ποὺ τοῦ εἶχαν ὁρίσει μέσα στὸ σπίτι, καὶ τὸ ὁποῖο ἀπετελεῖτο ἀπὸ δυὸ λαμπρὰ δωμάτια.

Ὁ Ὀλιβιὲ ἦταν εὐχαριστημένος ἀπ' ὅλα αὐτά. Εἶχε βρεῖ τὴν ἡσυχία ποὺ χρειαζόταν, ἔπειτα ἀπὸ μιὰ ζωὴ ἀνήσυχη, τὴ ζωὴ ἑνὸς φτωχοῦ νέου, ὁ ὁποῖος πάλευε, ὄχι μὲ πολὺ ἐπιτυχία, γιὰ τὸ ψωμί του μέσα στὴν ἀπέραντη πρωτεύουσα. Ἐδῶ τώρα ἀνέπνεε μὲ εὐκολία, μὲ ἄνεσι. Οἱ δυὸ μαθηταί του ἦσαν πολὺ καλοαναθρεμμένα καὶ εὐγενικὰ παιδάκια. Ἡ ἀδελφή τους ἦταν ἕνα ἀφελέστατο κορίτσι, πολὺ παιδὶ ἀκόμα, καὶ παρακολουθοῦσε μὲ κάποια μελαγχολία τὶς φιλολογικές του παραδόσεις. Ἡ ὧρες τῆς μουσικῆς ὅμως ἦσαν ὑπέροχες. Συχνὰ ἡ κυρία Λερζὰκ ἔπαιρνε κ' αὐτὴ μέρος. Ἔδειχνε πάντοτε μεγάλη εὐγένεια πρὸς τὸν οἰκοδιδάσκαλό της καὶ φαινόταν πὼς τὸν εἶχε ἐκτιμήσει πολὺ γιὰ τὰ προτερήματά του. Ὁ Ὀλιβιὲ ὅμως αἰσθανόταν πάντοτε μιὰ μεγάλη συστολή, μιὰ ταραχὴ σχεδὸν μπροστά της, τὴν ὁποία δὲν κατόρθωνε ποτὲ νὰ ὑπερνικήση.

Πέρασαν ἑβδομάδες καὶ μῆνες. Ἤρθαν ἡ ἀτέλειωτες βροχερὲς ἡμέρες. Κι' ὅταν ὁ Ὀλιβιὲ τελείωνε τὶς παραδόσεις του, ἐξακολουθοῦσε νὰ μένη μαζὺ μὲ τὰ παιδιὰ στὸ δωμάτιό τους, μιὰ ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ ὁδηγήση τοὺς μαθητάς του στὸ πάρκο, ἢ ἔδινε ἕνα ἀκόμα μάθημα μουσικῆς στὴ Βεατρίκη. Ἡ μικρὴ εἶχε ἐξοικειωθεῖ μαζύ του καὶ τοῦ ἔδειχνε κάποια συμπάθεια. Μονάχα τὰ βράδυα ἦταν ἐλεύθερος ὁ νέος. Καὶ τότε πήγαινε στὸ δικό του δωμάτιο, κλειούτανε ἐκεῖ μέσα, ἔγραφε στίχους καὶ ὀνειροπολοῦσε.... ὀνειροπολοῦσε πράγματα ποὺ δὲν μποροῦσαν ποτὲ νὰ πραγματοποιηθοῦν....

Ἕνα βράδυ, τὴν ὥρα ποὺ γραφε καὶ ὀνειροπολοῦσε στὸ δωμάτιό του, τοῦ χτύπησαν ἔξαφνα στὴν πόρτα του. Ἦταν ὁ γηραιὸς ὑπηρέτης,

—Ἡ κυρία θέλει νὰ σᾶς μιλήση, τοῦ εἶπε.

Ὁ Ὀλιβιὲ ταράχτηκε πολύ. Ποτὲ ἄλλοτε ἡ κυρία δὲν τὸν εἶχε καλέσει μ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Μιὰ ξαφνικὴ ἀγωνία τὸν κατέλαβε. Γρήγορα—γρήγορα ἔκλεισε τὰ χαρτιά του σ' ἕνα συρτάρι καὶ βγῆκε.

Ἡ κυρία Λερζὰκ τὸν περίμενε στὸ σαλόνι ὄρθια, ψυχρὴ καὶ αὐστηρή.

—Κυριέ μου, σᾶς παρακαλῶ, νὰ ἑτοιμασθῆτε γιὰ νὰ ἐγκαταλείψετε, αὔριο κιόλας, τὸ σπίτι μου, τοῦ εἶπε μὲ τραχύτητα.

Ἐκεῖνος χλώμιασε.

—Ἐγώ.... ψιθύρισε. Μὰ γιατὶ.... τί ἔκανα ;

—Τὸ ξέρετε πολὺ καλὰ αὐτὸ ποὺ κάνατε, ἐπανέλαβε ἡ κυρία Λερζάκ. Ἡ συμπεριφορά σας εἶνε ἀνήκουστη. Καταχρασθήκατε τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ σᾶς εἶχα καὶ παίξατε ἕνα καθόλου ἔντιμο παιχνίδι ! Νομίζω ὅτι δὲν θἄχετε τὴ δύναμι νὰ πῆτε τώρα ψέμματα μπροστά μου. Τὸ γράψιμο αὐτὸ εἶνε δικό σας, ὑποθέτω, καὶ αὐτοὶ οἱ στίχοι εἶνε ἐπίσης δικοί σας !

Λέγοντας τὰ λόγια αὐτά, τοῦ ἔδωσε ἕνα χαρτί. Ἐκεῖνος χλώμιασε τότε περισσότερο.

—Ναί, εἶπε, εἶνε δικό μου αὐτὸ τὸ χειρόγραφο. Μά, κυρία μου, ἐὰν γράφω στίχους, τους γράφω μονάχα τὸ βράδυ, ὅταν ἡ ἐργασία μου ἔχει πειὰ τελειώσει. Καὶ δὲν νομίζω, ὅτι βλάπτει σὲ τίποτε αὐτό...

—Ὦ, σᾶς παρακαλῶ ! διέκοψε ὀργισμένη ἡ κυρία Λερζάκ. Δὲν πρόκειται ἂν γράφετε τὴν ἡμέρα ἢ τὸ βράδυ τοὺς στίχους σας. Νὰ ἰδοῦμε ὅμως γιὰ ποιὸν τοὺς γράφετε τοὺς στίχους αὐτοὺς ἤ, καλύτερα, ποιὸς σᾶς τοὺς ἐμπνέει. Τὸ ξέρετε πολὺ καλύτερα αὐτὸ ἀπὸ μένα, ὅταν γράφετε : «Ξανθὰ μαλλιά, μαῦρα μάτια... Ἡ ἀνάμνησι κάποιων ὀρῶν ἐμπρός στὸ πιάνο» ! Καὶ αὐτὰ ἐκεῖ τὰ ἐρωτικὰ λόγια !...

Κλεινόταν στὸ δωμάτιό του, κι' ἐκεῖ ἔγραφε στίχους καὶ ὀνειροπολοῦσε...

Ὁ Ὀλιβιὲ ἔσκυψε τὸ κεφάλι.

—Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ψιθύρισε. Νόμιζα πὼς αὐτοὶ οἱ στίχοι δὲν θὰ ἔπεφταν ποτὲ στὰ χέρια σας.

—Καὶ ὅμως, τὸν διέκοψε καὶ πάλι ἡ νεαρὰ χήρα, καὶ ὅμως μόνος σας ἐβάλατε αὐτὸ τὸ χαρτὶ μέσα στὸ τετράδιο τῆς κόρης μου. Ἐκείνη τὸ βρῆκε καὶ τὸ διάβασε. Καὶ ἡ φτωχὴ παιδοῦλα δὲν κατάλαβε τίποτε καὶ ἤρθε καὶ μοῦ εἶπε, μ' ὅλη τὴν ἀφέλειά της : «Μαμά, βρῆκα κάτι στίχους στὸ τετράδιό μου ! Εἶνε τοῦ κυρίου Βωντραί !» Ἐγὼ ὅμως, ἀγαπητέ μου κύριε, κατάλαβα ἀμέσως ποιὸ ἀνήκουστο παιχνίδι προσπαθήσατε νὰ παίξετε μ' αὐτὸ τὸ ἄθῶο παιδί. Σκεφθήκατε, φυσικά : «Ἡ Βεατρίκη εἶνε μιὰ ἀνήξερη, ἀγνὴ παιδοῦλα, γεμάτη ἐμπιστοσύνη. Θὰ τὴν ἐκθέσω, θὰ ἐξωθήσω τὰ πράγματα καὶ θὰ τὴν ἀναγκάσω νὰ μὲ παντρευτῆ !....»

Ἡ κυρία Λερζὰκ σταμάτησε. Στὸ πρόσωπο τοῦ Ὀλιβιέ, τὸ ὁποῖο στὴν ἀρχὴ φανέρωνε μιὰ μεγάλη ταραχὴ καὶ σύγχισι, εἶχε χυθεῖ τώρα τόση ζωηρὴ ὀλίγη, τόση ἀπογοήτευσι καὶ πίκρα, ὥστε ἡ νεαρὴ χήρα ἔμεινε κατάπληκτη.

—Ὦ ! φώναξε ὁ νέος μὲ εἰλικρινῆ ἀπελπισία, αὐτὸ πιστέψατε λοιπόν ! Νομίζετε ὅτι αὐτὰ εἶχα σκεφθεῖ καὶ ἔγραψα αὐτοὺς τοὺς ἄμοιρους στίχους ! Ξανθὰ μαλλιά, μαῦρα μάτια... Μὰ καὶ σεῖς καὶ σεῖς ἡ ἴδια, δὲν ἔχετε ξανθὰ μαλλιὰ καὶ μαῦρα μάτια ; Ναί, κυρία, σᾶς ἀγαπῶ, δὲν εἶνε ἔγκλημα αὐτό ! Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἀκόμα ποὺ ἤρθα ἐδῶ, σᾶς ἀγάπησα ! Μήπως γύρισα ποτὲ νὰ κυττάξω τὴν κόρη σας ; Αὐτὴ εἶνε παιδί, παιδὶ ἀκόμα ! Δὲν εἶχα ἀγαπήσει ποτέ μου ὡς τώρα. Καὶ... σᾶς ἀγαπῶ ! Αὐτὸ εἶνε ἀκατανόητο, εἶνε μιὰ τρέλλα, τὸ ξέρω. Εἴσαστε τόσο ἀνώτερη ἀπὸ μένα, τόσο μακριὰ ἀπὸ μένα, καὶ ὅμως σᾶς ἀγαπῶ ! Θὰ φύγω ἀπὸ τὸ σπίτι σας, φεύγω κόλας, μὰ σᾶς ἀγαπῶ !....

Σταμάτησε. Ἡ κυρία Λερζὰκ τὸν κύτταζε μὲ κατάπληξι. Ὁ Ὀλιβιὲ στεκόταν μπροστά της σὰν ἕνας ἄλλος ἄνθρωπος τώρα. Στὸ πρόσωπό του, στὰ μάτια του, στὰ δάκρυά του, ὑπῆρχε μιὰ ταραχὴ τόσο μεγάλη, ὥστε τὴ συγκινοῦσε. Ὑπῆρχε ἕνας ἔρωτας τόσο μεγάλος, ὥστε τὴν κατετάρασσε. Τὴν ἀγαποῦσε ! Μποροῦσε λοιπὸν νὰ προκαλῆ ἀκόμα τὴν ἀγάπη ; Χωρὶς νὰ τὸ θέλη, ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιὰ στὸν καθρέφτη καὶ σκέφτηκε πὼς ἦταν ἀκόμα νέα καὶ ὄμορφη. Συλλογίστηκε τὴν ἤρεμη, τὴ μονότονη ἀγάπη ποὺ εἶχε δοκιμάσει μὲ τὸν ἄντρα της καὶ ποὺ ἦταν τόσο διαφορετικὴ ἀπ' αὐτὴν τὴν ὁρμητικὴ ἀγάπη ποὺ τῆς ἐφανέρωνε αὐτὸς ἐκεῖ ὁ νέος, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὴν ταραχή του.

Κοκκίνισε τότε, ντράπηκε γιὰ τὸν ἴδιο

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΝΘΑΝΕΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΤΕ

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Πῶς καὶ πότε ἤρθε ὁ Καραγκιόζης στὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ἔχει ἕνα χέρι, κι' αὐτὸ μεγάλο. Τὶ συμβολίζουν ἡ νίκες τοῦ Μπαρμπαγιώργου. Ὁ Καραγκιόζης στὴ Ζάκυνθο. Μιὰ αἱματοβαφῆς σελὶς τῆς ἱστορίας του. Τὸ θλιβερὸ τέλος τῶν καραγκιοζοπαικτῶν. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Ρουσσέλ. Ἡ ἐξυπνάδες τοῦ Καραγκιόζη. Ὁ Πουλτσινέλλος τῶν Γάλλων. Ὁ Γκινιολαν, ὁ Γκαφρόν, ἡ Μανταλόν. Ὁ Κλεμανσὼ περὶ τῆς... Μανταλόν. Ὁ ἑλληνικὸς Καραγκιόζης καὶ τὰ ἀνδρείκελα τῶν Γάλλων.

Ὁ Καραγκιόζης!... Καὶ ποιὸς δὲν τὸν ξέρει, καὶ ποιὸς δὲν ἔχει διασκεδάσει μαζύ του. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ πολὺ ὀλίγοι θὰ ξέροιν, εἶνε τὸ ὅτι ὁ Καραγκιόζης δὲν εἶνε ἑλληνικός!... Μᾶς ἦρθε ἀτ' τὴν Τουρκία, ἐγκλιματίσθηκε ἐδῶ κι' ἔγινε ἑλληνικώτερος κι' ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

Στὴν Ἑλλάδα πρωτόφθε ὁ Καραγκιόζης ὅταν δὲν ὑπῆρχε ἄλλο θέατρο ἀπὸ τὰ καφὲ ἀμάν. Γι' αὐτὸ κι' ἡ ἐγκαθίδρυσίς του ἦταν πανηγυρικὴ καὶ ἡ διάδοσίς του ταχυτάτη.

Ὑπῆρξε μάλιστα ἐποχὴ ποὺ ὁ Καραγκιόζης ἦταν ἡ μοναδικὴ τέρψις τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν.

Τὰ πρόσωπα τοῦ θιάσου τοῦ Καραγκιόζη παλαιά, ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ πρωταγωνιστοῦ νὰ ποῦμε, ἦσαν ὁ Χατζαηβάτης, ὁ τύπος τοῦ πονηροῦ καὶ δουλικοῦ ραγιᾶ. ὁ Σιὸρ Διονύσιος Φρῖγκος, ὁ Ζακυθινός, ὁ Μπάρμπα-Γιῶργος, ὁ ἀφελὴς κι' ἀτόφιος Ἕλλην Ρουμελιώτης χωρικός, ὁ Βελῆ Γκέκας, ὁ τύπος τοῦ θρασυδείλου Ἀλβανοῦ, οἱ Πασάδες, οἱ Ἀγάδες, οἱ Ντερβισάδες, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, τὸ σύμβολο δηλαδὴ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς φυλῆς, καὶ ἄλλοι...

Τώρα ἐσχάτως ὅμως προσετέθησαν καὶ ἄλλοι τύποι, ὅπως ὁ Κουτσαβάκης καὶ ὁ Ὠμορφονιός, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν τὴ χάρι τῶν πρώτων τύπων τοῦ χαρτίνου αὐτοῦ θιάσου.

Οἱ καραγκιόζηδες σήμερα γίνονται ἀπὸ τενεκέ, γιὰ νὰ ἀντέχουν στοὺς καυγάδες ἀναμεταξύ των

* * *

Λένε, ὅτι ὁ Καραγκιόζης εἶνε μονόχειρ, γιατὶ στὸν καυγᾶ μὲ τὸν Βελῆγκέκα, ἔχασε τὸ ἀριστερό του χέρι, τὸ ὁποῖο ὅμως δι' ἐπιτηδείας χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως.... ἐκόλλησε στὸ δεξί του χέρι, τὸ ὁποῖο μεγάλωσε ἔτσι κ' ἔγινε μοναδικὸ γιά.... καρπαζιές!....

Ὁ καυγᾶς τοῦ Μπαρμπαγιώργου καὶ τοῦ Βελῆ Γκέκα, στὸν ὁποῖο βγαίνει πάντα ὁ Μπαρμπαγιῶργος νικητής, συμβολίζει τοὺς ἑλληνοτουρκικοὺς ἀγῶνας, τοὺς παρελθόντας καὶ τοὺς μέλλοντας.

* * *

Ὁ Καραγκιόζης ἔχει ὁλόκληρη ἱστορία, τῆς ὁποίας πολλὲς σελίδες εἶνε... αἱματοβαφεῖς.

Ὅταν, π. χ., πρωτοπῆγε ὁ Καραγκιόζης στὴ Ζάκυνθο καὶ παρουσίασε στὸν μτερντέ του τὸν Ζακύνθιο Σιὸρ Διονύσιο καὶ ἀπὸ πίσω τὸν Καραγκιζῆ νὰ τὸν τραβᾶ ἀπὸ τὴ βελάδα:

— Σιὸρ Διονύσιεεεεεεε!

— Σιὸρ Διονυσάκη!...

Ἕνας ἀπὸ τοὺς θεατὰς τὸ πῆρε αὐτὸ γιὰ.... προσβολὴ κατὰ τῶν Ζακινθίων, τράβηξε μιὰ δίκοπη κάμα κ' ἐτραυμάτισε τὸν καραγκιοζοπαίκτη θανασίμως!...

Ἀλλὰ ἐκτὸς αὐτοῦ, οἱ καραγκιοζοπαῖκτες ἔχουνε καὶ ἄλλους κινδύνους. Οἱ περισσότεροι ἀτ' αὐτοὺς πεθαίνουν ἀπὸ φθίσι τοῦ λάρυγγος, ὅπως ὁ περίφημος Ρούλιας, ὁ δημιουργὸς τοῦ Μπαρμπαγιώργου, καὶ ἄλλοι.

* * *

Τὰ ἀστεῖα τοῦ Καραγκιζῆ εἶνε ἡ λαϊκωτέρα μορφὴ τῆς εὐθυμολογίας.

Πολλὲς ἀπ' τὶς κωμωδίες τοῦ Καραγκιζῆ ἔχουν φιλολογικὴ ἀξία, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος. Γι' αὐτὸ κι' ὁ Ρουσσὲλ ἔγραψε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πλήρη μελέτη πάνω σ' αὐτές. Ἡ μελέτη αὐτὴ ἐξεδόθη σὲ δυὸ τεύχη καὶ περιέχει καὶ κωμωδίες τοῦ Καραγκιζῆ, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ καραγκιοζοπαίκτου κ. Μόλλα γραφείσας.

Τὸ σπίτι τοῦ Καραγκιζῆ εἶνε τόσο ἑτοιμόρροπο καὶ τόσο χαλασμένο, ποὺ ὁσάκις τοῦ χτυποῦν τὴν πόρτα, ὁ Καραγκιζῆς κατεβαίνει ἀπὸ.... τὰ κεραμίδια.

Μιὰ μέρα ὁ Χατζαηβάτης ἐξεπλάγη ἀπὸ τὴν πρωτότυπο αὐτὴ ἔξοδο.

— Βρὲ Καραγκιζῆ, ἀπὸ ποῦ βγῆκες; τὸν ρώτησε.

— Ἀπὸ τὴ στέγη τῆς οἰκίας μου, ἡ ὁποία εἶνε τῆς μόδας! ἀπάντησε ὁ Καραγκιζῆς.

— Τῆς μόδας, εἶπες;

— Τῆς μόδας, βέβαια, εἶνε.... τρανσπαράν!....

* * *

Μιὰ μέρα πάλι ρώτησε ὁ Χατζαηβάτης τὸν Καραγκιζῆ:

— Ἔχεις βγάλει τὸ Γυμνάσιο, Καραγκιζῆ;

— Ἀμ' καὶ βέβαια τόχω βγάλει.

— Στὸ Πανεπιστήμιο πῆγες;

— Πῶς! Πῆγα μιὰ μέρα ποὺ τὸ χρωματίζανε! Καὶ καθὼς ἤμουνα ἕτοιμος νὰ μπῶ μέσα, ἔπεσε ἕνα τοῦβλο καὶ μὲ χτύπησε στὴ μύτη, ἂν μ' εὕρισκε στὸ κεφάλι, θὰ ἤμουνα τώρα καθηγητής!...

* * *

Καραγκιζῆ δὲν ἔχουνε οἱ Εὐρωπαῖοι.

Αὐτοὶ ἔχουν τὰ ἀνδρείκελα, τὰ ὁποῖα εἰσήχθησαν ἀπὸ τὴν Ἰταλία.

Ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ θιάσου τῶν ἀνδρεικέλων ἦταν ἕνας Ναπολιτᾶνος μὲ ῥάμφος πετεινοῦ. Ἀπὸ αὐτὸν δὲ γεννήθηκε ὁ Γαλατικὸς Πουλτσινέλλος.

Στὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, στὴ Λυὼν κάποιος, ὀνομαζόμενος Μπουργκέ, εἶχε θιασο ἀνδρεικέλων. Μιὰ ἀπὸ τὶς μαριονέττες του τὴν εἶχε ντύσει μὲ ἐργατικὸ κοστοῦμι. Καὶ ἡ μαριονέττα αὐτὴ δὲν ἄργησε νὰ γίνῃ ἡ ἀγαπημένη τοῦ κοινοῦ, τὸ ὁποῖο κατέκλυζε κάθε βράδυ τὸ μικροσκοπικὸ θέατρο. Ἔτσι δημιουργήθηκαν ἐπίσης καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ θιάσου τῶν ἀνδρεικέλων, ὅπως ὁ Γκινιολάν, ὁ παπουτσῆς Γκαφρὸν κι' ἡ γυναῖκα του, ἡ ὑφάντρα Μανταλόν.

Μὲ τὴν Μανταλὸν αὐτὴ εἶχε ξετρελλαθεῖ ὁ γαλλικὸς στρατὸς κατὰ τὸν μεγάλο πόλεμο. Ὅλοι οἱ Γάλλοι πολεμισταὶ τραγούδαγαν τὸ πεταχτὸ τραγουδάκι της:

Ὦ Μανταλόν, ἔτσι μοῦρχεται νὰ κρεπάρω
Ὦ Μανταλόν, ξετρέλλανες κάθε φαντάρο,
Μανταλὸν—Μανταλόν!
Μανταλόν!...

Γιὰ τὴν περίφημη λοιπὸν Μανταλὸν εἶπε ὁ Κλεμανσὼ κάποτε:

— Δὲν προσέφερε τόσες ὑπηρεσίες στὴν πατρίδα ὁ στρατηγὸς Σαράϊγ, ὅσες..... ἡ Μανταλόν!....

* * *

Ὁ Φασουλῆς τῶν Γάλλων ἔχει κάμει μεγάλας προόδους τελευταῖα. Τόλμησε νὰ παρωδήσῃ ἀκόμα κι' αὐτὰ τὰ μεγάλα θεατρικὰ ἔργα, τὰ παγκοσμίως γνωστά, ὅπως εἶνε τὸ «Ποῦ ὑπάγεις;» τοῦ Σιέγκιεβιτς καὶ ἡ «Κυρία μὲ τὰς Καμελίας» τοῦ Δουμᾶ.

Ὁ νέος ὅμως Γάλλος φασουλῆς δὲν διεφύλαξε τὸ ἐργατικὸ κοστοῦμι τοῦ Λυωνέζου προγόνου του. Παριστάνει τώρα τὸν Παρισινὸ μόρτη, κ' ἄλλοτε γίνεται γιατρός, ἄλλοτε ξενοδόχος κι' ἄλλοτε ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Ὁ θίασός του δὲ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Στραβοπώγωνα, τὸν Χωροφύλακα, τὸν Διάβολο κι' ἄλλους.

Τὰ γυναικεῖα πρόσωπά του εἶνε ἡ κυρία Πιπελέ, ἡ γρηὰ Μισέλ, ἡ Κατερίνα.

Ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτά, ὁ ἑλληνικὸς Καραγκιόζης εἶνε μοναδικὸς στὸ εἶδος του. Ξεπέρασε εἰς εὐφυΐαν καὶ αὐτὸν τὸν προπάτορά του τουρκικό.

Πολλὲς φορὲς λέει στὸ Βελῆ Γκέκα:

— Μὴ μὲ βλέπεις ποὺ εἶμαι Καραγκιόζης, ἅμα θέλω γίνουμαι καὶ ὑπουργός.

— Χά! ὀρέ! Καὶ τὶ θὰ κάνῃς, ὀρέ, τότε;

— Τὶ θὰ κάνω, λέει; Θὰ κάνω..... κοιλιά!....

τὸν ἑαυτό της. Μὰ πιὸ δυνατὸς κι' ἀπὸ τὴ ντροπή της κι' ἀπὸ τὴν περηφάνειά της, ἐπεκράτησε μέσα της ὁ πόθος ν' ἀγαπηθῆ, ὅσο ἦταν ἀκόμα καιρός.

Καὶ ἔταν ὁ Ὀλιβιὲ ἄρχισε καὶ πάλι νὰ τῆς λέῃ:

— Θὰ φύγω τώρα... Θὰ φύγω αὔριο πρωῖ—πρωῖ... Θὰ φύγω ἀπόψε κιόλας, ἂν θέλετε...

Ἐκείνη τὸν διέκοψε, κάπως ἀπότομα:

— Ὄχι... Μεῖνε! Γιατὶ κ' ἐγὼ σ' ἀγαπῶ!....

ΦΡΕΙΔ. ΜΠΟΥΤΕ